

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

ANALÝZA ÚSPĚŠNOSTI ZAKONČENÍ ÚTOKU V ZÁVISLOSTI

NA DÉLCE JEHO TRVÁNÍ BASKETBALOVÉHO TÝMU

UNIBON NOVÝ JIČÍN

Diplomová práce

(bakalářská)

Autor: Roman Medek, tělesná výchova - geografie

Vedoucí práce: Mgr. Karel Hůlka

Olomouc 2011

Jméno a příjmení autora: Roman Medek

Název bakalářské práce: Analýza úspěšnosti zakončení útoku v závislosti na délce jeho trvání a místa zakončení basketbalového týmu UNIBON
Nový Jičín

Pracoviště: Katedra sportů

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Karel Hůlka

Rok obhajoby bakalářské práce: 2011

Abstrakt: Tato práce poskytuje pohled na úspěšnost útoku v závislosti na délce trvání a místě zakončení daného útoku. Snahou bylo určit, jaký prostor na útočné polovině je pro obranu nejzranitelnější a v jaké fázi útoku docházelo k nejčastějšímu využití daného místa. Pomocí metody analýzy dokumentů a pozorování jsme dosáhli výsledků ve formě tabulek, které ukazují četnosti a procentuální vyjádření zakončení útoků. Tato práce by mohla být využita trenéry při výběru vhodných organizovaných útočných systémů.

Klíčová slova: basketbal, herní kombinace, herní systémy, dribble drive motion offense

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Author's name and surname: Roman Medek

Title of the thesis: Analysis of successful offense, depending on the duration and place of offense endings of basketball team UNIBON Novy Jicin

Department: Department of Sports

Supervisor: Mgr. Karel Hůlka

The year of presentation: 2011

Abstract: This work provides an insight into the success of the offense, depending on the duration and location of the offensive endings. The aim will be to determine which offensive areas is the most vulnerable and in which time phase is the most frequent used. Using the methods of document analysis and observations we have achieved results in the form of tables showing the frequency and percentage of ending attacks. This work could be used in selecting appropriate organized offensive system.

Key words: basketball, play combination, team offense, dribble drive motion offense

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně pod vedením Mgr. Karla Hůlky, uvedl jsem všechny použité literární a odborné zdroje a dodržel zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 7. května 2011

.....

Děkuji panu Mgr. Karlu Hůlkovi za odbornou pomoc a rady, které mi poskytl při zpracování bakalářské práce.

Obsah:

1	ÚVOD	9
2	PŘEHLED POZNATKŮ	10
2.1	Historie basketbalu	10
2.1.1	Počátky basketbalu.....	10
2.1.2	Vznik moderního basketbalu a jeho vývoj	10
2.1.3	Počátky basketbalu u nás	14
2.2	Systematika basketbalu	15
2.2.1	Herní činnosti jednotlivce.....	15
2.2.2	Herní kombinace	17
2.2.3	Herní systémy.....	19
3	CÍLE	23
3.1	Výzkumné otázky.....	24
3.2	Metodika	24

4	METODIKA	25
4.1	Výzkumný soubor	25
4.2	Metody.....	26
4.2.1	Metoda analýzy dokumentů.....	26
4.2.2	Metoda pozorování videozáznamů	26
4.3	Podmínky výzkumu	27
4.3.1	Záznam událostí.....	28
4.3.2	Záznamový arch.....	29
4.3.3	Pozorovaná místa zakončení útoku	31
4.3.4	Osobní chyby.....	34
4.3.5	Ztráty.....	36
4.3.6	Stanovení úspěšnosti útoku	36
4.3.7	Stanovení fází útoku dle času.....	37
5	VÝSLEDKY A DISKUZE	40
5.1	Zakončení útoku v závislosti na délce trvání útoku.....	40
5.1.1	Zakončeno úspěšnou střelbou	41
5.1.2	Zakončeno ztrátou.....	42
5.1.3	Zakončeno osobní chybou.....	43

5.2	Zakončení útoku v závislosti na místě zakončení.....	46
5.3	Zakončení útoku v závislosti na způsobu zakončení.....	49
6	ZÁVĚR	52
7	SOUHRN.....	54
8	SUMMARY	55
9	REFERENČNÍ SEZNAM	56
10	TABULKY A PŘÍLOHY	58

1. Úvod

Basketbal je kolektivní sportovní hra, při které proti sobě hrají dva týmy o pěti hráčích. Obě družstva mohou do hry nasadit až dvanáct hráčů, kteří mohou střídat při jakémkoli přerušení hry. Cílem hry je dopravit míč do koše a zároveň tomu zabránit soupeři. Vítězným družstvem je to, které po uplynutí hrací doby dosáhlo více bodů. V závislosti na místě vystřelení, mají body v basketbalu různou hodnotu. Při střelbě trestných hodů se jedná o jeden bod, při střelbě ze hry uvnitř území ohraničeného tříbodovou čarou jsou to dva body a při dosažení koše z území za tříbodovou linií jde o body tři.

Ve své práci jsme se snažili zjistit, v jaké časové fázi, s jakou úspěšností a z jakého místa na útočné polovině útoku se nejčastěji zakončuje. Pozorován byl tým UNIBON Nový Jičín. Získané výsledky by měly dopomoci ke zkvalitnění útočné i obranné fáze mužstva.

2. Přehled poznatků

2.1. Historie basketbalu

2.1.1. Počátky basketbalu

Existují historické důkazy (Legrand & Rat, 2002) o tom, že již dávno před naším letopočtem byly indiánskými kmeny na území Latinské Ameriky provozovány hry, jejímž účelem bylo prohodit míč kruhem, upevněným na zdi. Olmékové z Mexika hráli hru zvanou pok-ta-pok, zatímco mexičtí Aztékové praktikovali hru s názvem tlachtli, ve které mohl vítězný tým získat část oděvu diváků. Jen těžko bychom tyto hry však mohli považovat za přímé předchůdce basketbalu.

2.1.2. Vznik moderního basketbalu a jeho vývoj

Kolébkou moderního basketbalu se tak na prahu 20. století mohl stát Springfield (stát Massachusetts) ve Spojených státech amerických. V roce 1891 se zrodil v hlavě mladého profesora tělocviku Jamesa Naismitha ze Springfield College nápad, jak zajistit sportovní vyžití studentům i v zimě a taky svému mužstvu amerického fotbalu kvalitní zimní přípravu. Do té doby studenti praktikovali nezáživné činnosti,

mezi kterými dominovalo pochodování, cvičení a ruční práce (Petera & Kolář, 1998).

Naismith se snažil vymyslet hru s míčem na omezeném prostoru a tedy i s omezeným počtem hráčů na hřišti, která by odpovídala duševní i fyzické úrovni jeho studentů, byla bojem muže proti muži, byla napínavá a přitom nebyla zdrojem příliš četných zranění (Smith, 1998).

Mezi první kroky při vytváření základních principů bylo vyloučení fyzického kontaktu soupeřů, odbíjení míče pěstí a zákaz s míčem volně běhat. Povoleno bylo přihrávat, odrážet míč od země (tedy podle dnešní terminologie driblovat) a po převzetí přihrávky bylo možné udělat několik kroků, aby se běžící hráč mohl zastavit. Problémem zůstalo, jakým způsobem dosáhnout bodu nebo gólu. Původní záměr s položením míče do vymezeného prostoru na zemi se neukázal jako vhodný. Poté Naismith přišel s nápadem připevnit čtvercové skříňky jako terče na protějších stěnách tělocvičny, ale jelikož tyto skříňky nebyly včas připraveny, použil vodorovně zavěšené dřevěné košíky na broskve, odtud název basketbal (Smith, 1998).

Během první zimní sezony se hráči i sám trenér se hrou teprve pomalu seznamovali a postupně ji upravovali. V roce 1892 sepsal Naismith první pravidla o třinácti paragrafech, která 15. ledna 1892 vyšla ve vydání kolejního magazínu „Triangle“. V počátcích se počet hráčů na hřišti měnil od pěti do sedmi podle počtu studentů ve třídě a velikosti hrací plochy. První oficiální utkání bylo odehráno 20. ledna 1892 ve Springfieldu. Do hry se zapojilo 9 hráčů. Velikost hřiště byla poloviční oproti dnešku. Během utkání byl vhozen pouze jeden koš ze

vzdálenosti 7,6 metrů, a aby dostali míč z koše ven, museli použít štafle (Smith, 1998).

V roce 1895 hrávalo po vzájemné dohodě převážně pět hráčů a po dvou letech byl tento počet stanoven pravidly. Hra studenty velmi zaujala a tak se začal basketbal rychle šířit do škol po celých USA. Jelikož zakladatel basketbalu, Dr. James Naismith, působil na YMCA (Young Men's Christian Association – křesťanské sdružení mladých lidí) ve Springfieldu, byla všechna prvotní basketbalová klání zaštitěna právě touto organizací. Po určité době bylo téměř samozřejmostí, že tam kde byla YMCA, tam byl i basketbalový tým. A všude, kde byly basketbalové týmy, začaly vznikat i basketbalové ligy, které si získaly značnou popularitu. Tento obrovský zájem diváků o nové soutěže se však nelíbil konzervativním představitelům YMCA. Došlo to tak daleko, že basketbal musel tělocvičny YMCA opustit (Petera & Kolář, 1998).

Basketbal poté začaly do svého programu zařazovat univerzity. Mezi prvními byla Chicago University, University of Iowa nebo Geneva College. A následovaly je další. Dodnes basketbal na univerzitách hraje velmi významnou roli (Smith, 1998).

Existovala však i řada hráčů, kteří ve studiu na univerzitách nepokračovali. Z tohoto důvodu si vytvořili čistě sportovní program – profesionální basketbalové ligy. Vůbec první historicky doložené profesionální utkání bylo odehráno 7. listopadu 1896 mezi týmy Trenton YMCA a Brooklyn YMCA. V této době hráči nastupovali v jednotných úborech s dlouhými rukávy a v sametových šortkách. Utkání byla mnohdy velmi agresivní. Výjimkou nebylo nošení chráničů kolen, loktů i

holení. A to i z toho důvodu, že zápasy se odehrávaly v jakési drátěné kleci, která uzavírala hřiště a chránila diváky před hráči a naopak. Zároveň byl míč, díky stěnám klece, stále udržován ve hře, což vedlo ke zrychlení hry (Petera & Kolář, 1998).

Modernizace technického zařízení a vybavení posouvalo basketbal dopředu, současně s tímto procesem docházelo i k sjednocování a upřesňování pravidel hry. Ve 30. a 40. letech 20. století došlo k výrazným změnám pravidel, které vedly k dalšímu zrychlování hry a větší dramatičnosti. Například bylo přijato pravidlo určující útočícímu družstvu časový limit na dopravení míče na útočnou polovinu hřiště, dále zavedení pravidla tří sekund, byl odstraněn rozkok ve středu hřiště po dosažení koše a bylo zakázáno bránícímu hráči zasáhnout vystřelený míč v sestupné fázi jeho dráhy (Petera & Kolář, 1998).

18. června 1932 byla ve švýcarské Ženevě založena Mezinárodní federace pro košíkovou FIBA (Federation Internationale de Basketball Amateur). Mezi osm zakládajících členů patřilo i Československo. Důležitým krokem bylo sjednocení pravidel. Základem se stala pravidla z univerzit ve Spojených státech amerických. V roce 1936 se hrál basketbal poprvé na Olympijských hrách v Berlíně. Turnaj, kterého se zúčastnilo 21 zemí, vyhrál tým Spojených států amerických. FIBA také pořádá v basketbale světové šampionáty, od roku 1950 mužů a od roku 1953 žen. Turnaj žen se na Olympijských hrách poprvé objevil v roce 1976 v Montrealu (Dobrá & Velenský, 1987).

2.1.3. Počátky basketbalu u nás

První veřejné utkání v Čechách bylo pořádáno učitelem Jaroslavem Karáskem v roce 1897 na Gymnáziu ve Vysokém Mýtě. V roce 1898 popsal pravidla basketbalu učitel tělocviku Josef Klenka v časopise Sokol. Skutečný rozvoj basketbalu u nás však nastal až po první světové válce. Basketbal se začal hrát na letních táborech pořádaných YMCA, na školách a později i mezi členy Sokola. V roce 1921 vznikl společný Český volleyballový a basketballový svaz. Velký přelom v rozvoji nastal roku 1928, kdy se basketbalu otevřely tělocvičny YMCA, ale i další. Zároveň vznikala vysokoškolská družstva (Strakovka, Marathon), družstva sokolská (Sokol Pražský, Sokol Dejvice, a další) i družstva sportovních klubů. Další výrazný rozvoj nastal po druhé světové válce. V roce 1946 byl založen samostatný Československý basketbalový svaz, jehož prvním předsedou se stal F. M. Marek. V této době se ČSR řadila mezi nejlepší evropská družstva (Dobrá & Velenský, 1987).

2.2. Systematika basketbalu

2.2.1. Herní činnosti jednotlivce

Podle Dobrého (1967) jsou herní činnosti jednotlivce (HČJ) pohybové celky zaměřené k určitému hernímu cíli. Je pro ně charakteristické neustálé vnímání herní situace, její interpretace a rozhodování o použití vhodného řešení. Jsou základem hry jednotlivce a umožňují každému hráči účast na hře družstva (Dobrá & Velenský, 1987).

Podle Dobrého & Velenského (1987) rozlišujeme dvě hlavní složky herních činností jednotlivce:

- Technická složka

Jako technickou složku označujeme pohybovou složku herní činnosti jednotlivce, to znamená způsob jejího provedení.

- Taktická složka

U taktické složky jde o psychické procesy a operace vedoucí k výběru a použití herní činnosti při řešení dané herní situace

Autoři (Dobrá & Velenský, 1987; Velenský, 2008; Oliver, 2004; Rose, 2004) se shodují na rozdělení herní činnosti jednotlivce na útočné a obranné.

- Útočné činnosti jednotlivce

Jsou to herní činnosti hráče, jehož snahou je získat převahu nad obranou bez pomoci spoluhráčů. Tyto činnosti tvoří základ herních kombinací a systémů hry družstva v útoku (Dobrá, 1967). Patří zde:

- uvolňování bez míče
- uvolňování s míčem na místě
- uvolňování s míčem v pohybu
- přihrávání
- střelba
- doskakování
- clonění

- Obranné činnosti jednotlivce

Jde o soubor všech herních činností, které hráč využívá v obranné fázi hry. Jakýkoli obranný systém je závislý na těchto individuálních činnostech (Dobrá & Velenský, 1987). Patří zde:

- krytí útočníka bez míče
- krytí útočníka s míčem
- krytí útočníka po střelbě a stahování míčů (obránné doskakování)
- krytí prostoru proti početní převaze útočníků

2.2.2. Herní kombinace

Podle Velenského (2008) jsou herní kombinace (HK) popsány jako činnost dvojice až pětice hráčů v útoku nebo v obraně, sladěná v čase a prostoru. Jako základní se označují kombinace, na nichž se podílí minimální možný počet hráčů, zpravidla dva nebo tři.

Aby mohla být spolupráce hráčů úspěšná, je zapotřebí splnit následující zásady (Karalejić, 2001):

- 1) hráči musí být technicky dostatečně vybavení
- 2) hráči musí být dobře individuálně takticky připravení
- 3) spolupráce hráčů musí být časově sladěná – tzv. timing
- 4) hráči musí mít v zorném úhlu všechny hráče, i ty, kteří se přímo nezúčastňují kombinace

Velenský (2008) a Dobrý & Velenský (1987) rozlišují herní kombinace takto:

- útočné kombinace založené na:
 - akci „hod’ a běž“
 - clonění
 - početní převaze útočníků
 - využití útočných činností jednotlivce
- obranné kombinace se zaměřením:
 - proti clonění soupeře
 - na zesilování krytí
 - proti početní převaze útočníků

Útočná kombinace založená na clonění hráče bez míče

Postavení clony je proces, kdy se hráč úmyslně staví do cesty spoluhráčova obránce. Kombinace založené na cloně pro hráče bez míče umožňují tomuto hráči snadnější uvolnění pro přijetí přihrávky a následné ohrožení koše soupeře (Wissel, 1994).

Útočná kombinace pick and roll

Jedná se o útočnou kombinaci založenou na clonění pro hráče s míčem a následném sbíhání pod koš pro přihrávku. K obránci hráče s míčem přiběhne útočící spoluhráč a postaví clonu tím, že se postaví obránci do cesty. Pokud obrana nezareaguje, hráč s míčem má volný prostor pro střelu. Zaměří-li se obrana na hráče s míčem, má clonící hráč možnost dostat se před obránce a seběhnout pod koš a čekat na přihrávku (Wissel, 1994).

Útočná kombinace pick and pop

Jde také o útočnou kombinaci založenou na clonění pro hráče s míčem, ale místo sbíhání se clonící hráč uvolňuje směrem od koše a očekává přihrávku pro střelbu na koš z výskoku (Wissel, 1994).

2.2.3. Herní systémy

Herní systém (HS) Velenský (2008) charakterizuje jako součinnost celého družstva v útoku nebo obraně. Dobrý a Velenský (1987) definují herní systémy jako organizovaný vztah činností hráčů jednoho družstva při předpokládané opozici soupeře.

Charakteristické pro herní systémy je základní rozestavení hráčů, z něhož vyplývají specifické funkce jednotlivců. U herních systémů se klade důraz na plánovité využití činností jednotlivců a skupin (Dobrý & Velenský, 1987).

Podle autorů (Dobrý & Velenský, 1987; Velenský, 2008; Wissel, 1994; Krause, 1991; Oliver, 2004; Rose, 2004) se herní systémy dělí na:

- útočné systémy
- obranné systémy

Útočné systémy

Útočné systémy dále můžeme dělit na systémy rychlého protiútoku a na systémy postupného útoku (Oliver, 2004).

Účinný útočný herní systém družstva by měl splňovat tato kritéria (Krause, 1991):

- vytvářet dobré střelecké pozice
- dodržovat vhodné rozestavení hráčů
- rozdělit střelbu mezi více hráčů
- umožňovat vyváženou střelbu z krátké a dlouhé vzdálenosti

- umožňovat tvořivé individuální řešení herních situací
- zajišťovat útočné doskakování a návrat do obrany po ztrátě míče

Rychlý protiútok (eng. fast break)

Podle Oliver (2004) a Wissela (1994) je hlavním účelem rychlého protiútku vyvezení míče na útočnou polovinu se snahou o snadné zakončení do nepřipravené obrany soupeře. Zpravidla je doprovázen přečíslením útočníků.

Rychlý protiútok je obvykle založen po obranném doskoku, zisku míče nebo zřídka po obdržení míče. Jedná se o nejrychlejší možný přechod z obrany do útoku (Krause, 1991).

Rychlý protiútok s druhým sledem útočníků (eng. secondary fast break)

Jedná se o variantu rychlého protiútku. Nedojde-li k přečíslení obrany nebo je-li zakončení nejisté, doporučuje se v některých případech rychlý protiútok zpomalit a počkat na dobíhající spoluhráče, kteří mohou přesilovou situaci dotvořit. Většinou jde o podkošové hráče, kteří se účastnili obranného doskakování nebo plnili obranné povinnosti blízko vlastního koše (Velenský, 2008).

Herní systém dribble drive motion offense

Jedná se o druh útočné strategie, která je charakteristická častým narušováním obrany pomocí vniků hráčů z perimetru. Útok je soustředěn

na rozprostření hráčů na útočné polovině tak, že vnikající hráč může po překonání obránce sám zakončit nebo vyhodit na hráče na perimetru, od něhož vypomáhá obránce (Walberg, n.d.).

Obranné systémy

Obranný systém je organizovaná hra družstva v části utkání, kdy družstvo nemá míč pod svou kontrolou. Cílem je získat míč, aniž by soupeř vstřelil koš. V obranných systémech jsou využity všechny obranné činnosti jednotlivce i kombinace. Jejich provedení je však uzpůsobeno celkové koncepci hry družstva v obraně (Dobry & Velenský, 1987).

Podle Wissela (1994) utkání vyhrává obrana. Z kvalitní obrany často vychází úspěšný útok. Spíše než dovednosti vyžaduje obrana inteligenci a maximální úsilí, to je ovšem limitováno fyzickou kondicí jedince.

Oliver (2004) tvrdí, že celkový úspěch týmové obrany závisí na každém jednom obránci. Ten by měl ovládat všechny obranné činnosti jednotlivce a být fyzicky zdatný. Všech pět obránců na hřišti musí tvrdě pracovat pro dosažení stejného cíle: nenechat soupeře úspěšně zakončit.

Obrana závisí na emocích a napětí, které ale musí být směřovány stejnoměrně a inteligentně za účelem pozitivních výsledků (Rose, 2004).

Velenský (2008) dělí obranné systémy následovně:

- 1) Osobní obranné systémy
- 2) Zónové obranné systémy
- 3) Kombinované obranné

Osobní obranný systém

Jedná se o nejběžnější typ obranného systému. V osobní obraně se vyžaduje, aby každý obránce bránil jednoho útočníka. Obránce se musí pohybovat v blízkosti útočícího hráče a vždy stát mezi ním a košem.

Prioritou obránce je nenechat útočníka, aby se uvolnil s míčem směrem ke koši nebo mu umožnit volnou střelbu z výskoku. Obránci je přidělen útočící hráč zpravidla na základě srovnatelné rychlosti, pozice, výšky a schopností. U osobní obrany musí všech pět hráčů usilovat po celou dobu o ochranu vlastního koše, bez ohledu na to, kde se jejich útočník po hřišti pohybuje (Oliver, 2004).

3. Cíle

Tato práce poskytuje pohled na úspěšnost útoku v závislosti na délce trvání a místě zakončení daného útoku. Snahou bylo určit, jaký prostor na útočné polovině byl pro obranu nejzranitelnější a v závislosti na jaké fázi útoku docházelo k nejčastějšímu využití daného místa, popřípadě jestli k zakončení docházelo po vyřešení herní situace jeden na jednoho nebo po využití herních kombinací. Získané výsledky práce poslouží trenérům k vytvoření organizovaných herních systémů nejefektivněji využívajících časové fáze útoku a místa zakončení s nejvyšší úspěšností. S tím souvisí volba specifických průpravných a herních cvičení v tréninkovém procesu modelující dané herní situace. Významné budou získané informace i z pohledu obranné fáze hry, ve které by mělo být snahou donutit soupeře zakončovat co nejčastěji ve fázi útoku a z místa s nejnižší úspěšností zakončení.

Cílem práce je na základě analýzy videozáznamů stanovit úspěšnost zakončení v závislosti na délce útoku a místě zakončení.

- 1) Analýza dokumentů
- 2) Stanovení kritických částí útoků – procentuální vyjádření úspěšnosti
- 3) Klíčová místa zakončení – procentuální vyjádření úspěšnosti

4) Způsob, jakým došlo k zakončení – procentuální vyjádření úspěšnosti

3.1. Výzkumné otázky

- 1) V jaké fázi končí útok nejčastěji
- 2) V jaké fázi útoku dochází nejčastěji k úspěšnému zakončení
- 3) V jaké fázi útoku dochází nejčastěji ke ztrátám
- 4) V jaké fázi útoku dochází nejvíce k osobním chybám bránícího družstva a jakou část z toho tvoří osobní chyby při střelbě
- 5) Jaká jsou kritická místa, ze kterých se nejčastěji zakončuje útok a s jakou úspěšností
- 6) Po jaké herní činnosti dochází nejčastěji ke střelbě a s jakou úspěšností

3.2. Metodika

- 1) Metoda analýzy dokumentů
- 2) Metoda zprostředkovaného pozorování videozáznamu
 - DVD nahrávky zápasů týmu UNIBON Nový Jičín
 - přenosy na internetovém serveru www.tvcom.cz

4. Metodika

4.1. Výzkumný soubor

Sledovali jsme osm utkání v basketbale mužů týmu UNIBON Nový Jičín, účastníka české nejvyšší soutěže MATTONI NBL, v základní části sezony 2010/2011. Jednalo se o utkání zaznamenaných na DVD nosičích, které byly zapůjčeny vedením basketbalového klubu UNIBON Nový Jičín a také o utkání, přenášných na internetovém serveru <http://www.tvcom.cz/>.

Byla zkoumána tato utkání:

13. října 2010	UNIBON Nový Jičín – BC Kolín	100:64
23. října 2010	Basketball Brno – UNIBON Nový Jičín	75:85
3. listopadu 2010	UNIBON Nový Jičín – BK JIP Pardubice	76:52
13. listopadu 2010	UNIBON Nový Jičín – USK Praha	93:67
20. listopadu 2010	BK B&W Opava – UNIBON Nový Jičín	91:89
11. prosince 2010	UNIBON Nový Jičín – BK NH Ostrava	91:61
18. prosince 2010	BK Děčín – UNIBON Nový Jičín	87:82
15. ledna 2011	QANTO Svitavy – UNIBON Nový Jičín	41:84

V těchto utkáních jsme podrobně pozorovali tým UNIBON Nový Jičín a jeho 12 hráčů.

4.2. Metody

4.2.1. Metoda analýzy dokumentů

Za dokument se považuje předmět vzniklý pro zachování a přenos informací. Díky velkému množství dokumentů existují různé způsoby jejich dělení. Rozlišujeme tedy dokumenty písemné (knihy, noviny, atd.), číselné, obrazové (fotografické, filmové) a fonetické. Použité dokumenty jsme získali v knihovně Fakulty tělesné kultury a na internetu, kde jsme pomocí klíčových slov vyhledali potřebné materiály a informace. Jako klíčová slova byla použita tato: basketball, basketball offense, herní systémy, dribble drive motion offense. Na internetu byla klíčová slova vyhledávána pomocí webového vyhledávače Google. Veškeré použité knihy a internetové odkazy jsou uvedeny v referenčním seznamu.

4.2.2. Metoda pozorování videozáznamů

Použili jsme metodu pozorování. Jedná se tedy o smyslové vnímání selektivního a kontrolovaného charakteru. Konkrétně pak:

1) Zprostředkované pozorování

Jedná se o druh pozorování, při kterém nesledujeme původní objekt, ale jeho audiovizuální záznam. V našem případě se jednalo o pozorování záznamů zprostředkovaných na

DVD nosičích a na internetovém severu <http://www.tvcom.cz/>. Pro co největší přesnost jsme využívali možnosti zastavení a přetáčení záznamu.

2) Evidované pozorování

Toto pozorování je charakteristické prováděním záznamu a zpracováním údajů o sledované činnosti. To je prováděno do záznamových archů, ze kterých pak vyplývají diagnózy. Konkrétní záznamový arch použitý při našem výzkumu je detailně popsán níže v kapitole 4. 3. Podmínky výzkumu.

3) Hromadné neadresné pozorování

Jednou z částí evidovaného pozorování je i pozorování hromadné neadresné. Při této metodě nesledujeme konkrétní jednotlivce, nýbrž celé týmy.

4.3. Podmínky výzkumu

Sběr dat jsme uskutečnili pozorováním osmi utkání basketbalového klubu UNIBON Nový Jičín v základní části české nejvyšší soutěže MATTONI NBL v sezoně 2010/2011. Jednalo se o záznamy na DVD nosičích a také z internetového serveru <http://www.tvcom.cz/>. Během sledování utkání jsme detailně zapisovali, v jaké vteřině došlo k zakončení útoku a s jakým výsledkem. Jednalo-li se o střelbu na koš,

bylo podrobně zaznamenáno, z jakého místa na útočné polovině k zakončení došlo a jaká herní činnost tomu předcházela. Veškeré pozorované útoky byly do osobní obrany soupeře.

4.3.1. Záznam událostí

Záznam událostí je vhodný způsob shromažďování dat z pozorované události či chování. Rozlišujeme dva základní typy vykazování údajů ze záznamu o událostech. V případě, že délka období pozorování je ve všech relacích konstantní, je frekvence vhodná jednotka měření vykazující údaje ze záznamů událostí. Občas může být frekvence vyjádřená v procentech. Pokud se délka pozorování liší v jednotlivých relacích, pak je vhodnější použít rychlost odezvy (Darst, Zakrajsek & Mancini, 1989).

Záznam o událostech by neměl být použit ve dvou případech. U obou jde o ovlivnění spolehlivosti nebo platnosti dat. Za první, pokud se pozorovaný aspekt vyskytuje extrémně často, pozorovatel pravděpodobně nebude schopen držet krok s četností výskytu předmětu pozorování a zároveň zůstat spolehlivý. Za druhé, pozorovaná událost může trvat delší dobu (Darst, Zakrajsek & Mancini, 1989).

4.3.2. Záznamový arch

Záznamový arch byl vytvořen na základě záznamu intervalů. Záznam intervalů umožňuje pozorovateli měřit výskyt předmětu pozorování v určitých intervalech. Jednotkou měření je frekvence výskytu předmětu pozorování. Pro vykazování těchto údajů se používá procentuální vyjádření (Darst, Zakrajsek & Mancini, 1989).

Námi použitý záznamový arch je popsán níže.

	PP	PD	1/1N	1/1S	RP
	S		mS		
FAULY					
ZTRÁTY					

Legenda

červeně – úspěšné střely

podtrženě – nových 24 vteřin

PP – po přihrávce - Jedná se o střelbu na koš z výskoku, které předcházelo chycení přihrávky na místě. Obránce se nenachází v bezprostřední blízkosti střelce útočníka.

PD – po driblinku - Tomuto zakončení předchází ukončení driblingu zastavením útočícího hráče. Samotná střelba je poté prováděna z výskoku a obránce se nenachází mezi útočníkem s míčem a košem.

1/1N – nájezd osobní obrana - Jde o střelbu na koš z krátké vzdálenosti, jíž předchází ukončení driblingu v pohybu, zakončenou zpravidla dvojtaktem nebo střelbou po doskočení na obě nohy. Obránce se zpravidla nachází v bezprostřední blízkosti útočníka (je mezi útočníkem a košem, je vedle útočníka s míčem, byl překonán útočníkem s míčem).

1/1S – střelba osobní obrana - jde o střelbu na koš, při které se obránce nachází mezi útočníkem s míčem a košem a to v bezprostřední blízkosti útočníka. Při tomto způsobu zakončení se dá očekávat nižší úspěšnost zakončení.

RP – rychlý protiútok – jako rychlý protiútok považujeme všechna zakončení v úvodní fázi útoku, zpravidla po neúspěšné střele či ztrátě soupeře, často doprovázena přesilovou situací

4.3.3. Pozorovaná místa zakončení útoku

Námi vybraná pozorovaná místa byla zvolena na základě herního systému, který efektivně pracuje s rozmístěním hráčů na útočné

polovině. Jako ideální se nakonec ukázal herní systém dribble drive motion offense.

Jedná se o druh útočné strategie, která je charakteristická častým narušováním obrany pomocí vniků hráčů z perimetru. Útok je soustředěn na rozprostření hráčů na útočné polovině tak, že vnikající hráč může po překonání obránce sám zakončit nebo vyhodit na hráče na perimetru, od něhož vypomáhá obránce. Ze základního rozmístění hráčů jsme zvolili právě tato pozorovaná místa zakončení (Walberg, n.d.).

1) Střelba z vymezeného území

Jedná se o prostor v bezprostřední blízkosti koše. Očekává se zde největší četnost i úspěšnost zakončení. Často dochází k zakončení po uvolnění hráče s míčem a následné střelbě. Pokud dojde k výpomoci obrany, najíždějící hráč obvykle přihrává na volného spoluhráče. Patří zde i střelba po hře zády ke koši ve vymezeném území

2) Střelba z rohových prostorů

Jde o prostory nacházející se u koncové čáry, rovnoběžně s deskou koše, tudíž nelze použít střelbu o desku. Střelbě z těchto pozic předchází téměř výhradně uvolnění spoluhráče s míčem a vyhození.

3) Střelba z prostorů pod úhlem 45°

Jedná se o místa na útočné polovině, které se středovou osou hřiště svírají úhel 45°. Střelbě z těchto pozic může opět předcházet vnik hráče s míčem do vymezeného území a následný výhoz, ale také i zakončení po herních činnostech jednotlivce, po herních kombinacích nebo díky rychlému pohybu míče po perimetru.

4) Střelba ze středu

Prostory se nacházejí mimo vymezené území a protíná je středová osa hřiště. Ke střelbě z těchto pozic dochází nejčastěji po driblingu či herní kombinaci pick and roll.

4.3.4. Osobní chyby

Osobní chyba je chyba hráče, která znamená nedovolený dotyk se soupeřem, ať už je míč živý nebo mrtvý.

Hráč nesmí soupeře blokovat, strkat, držet, prorážet, nastavit mu nohu, bránit mu v pohybu roztažením paží, rameny, bokem, nohou nebo kolenem nebo ohýbáním těla do nenormální polohy (mimo jeho válec), ani užívat jakkoli hrubé nebo násilné hry.

Dopustí-li se chyby na hráče, který právě hází na koš:

- Jestliže hod z pole je úspěšný, koš platí a navíc je přiznán jeden trestný hod.

- Jestliže hod za dva body je neúspěšný, jsou přiznány dva trestné hody.

- Jestliže hod za tři body je neúspěšný, jsou přiznány tři trestné hody.

- Jestliže hráč je faulován před nebo současně se signálem konce období nebo prodloužení nebo signálem 24 vteřin, zatímco míč je stále v ruce (rukou) hráče a hod na koš je úspěšný, pak neplatí. Budou přiznány dva nebo tři trestné hody (Pravidla basketbalu, 2010).

1) mS – osobní chyby mimo střelbu

Jde o všechny osobní chyby obránce na útočícího hráče, který se právě nepokouší zakončovat střelbou. Patří sem osobní chyby:

- na driblujícího hráče
- hráče držícího míč
- při doskoku
- bez míče
- technické chyby

2) S – osobní chyby při střelbě

Jedná se o takové osobní chyby, při kterých bránící hráč fauluje střílejícího útočníka

4.3.5. Ztráty

Nejhorší možné zakončení útoku, při kterém mužstvo ztrácí míč bez možnosti ohrožení soupeřova koše. Ztráty jsou často doprovázeny i rychlým protiútokem soupeře. Snaha všech týmu je omezit ztráty na minimum. Patří zde:

- odebrání míče soupeřem
- špatná přihrávka
- útočný faul
- porušení pravidel (kroky, hra přes půl, pravidlo tří sekund,...)
- uplynutí časového limitu 24 vteřin na útok

4.3.6. Stanovení úspěšnosti útoku

1. Útok byl považován za úspěšný, pokud:

- týmu nevypršel časový limit 24 sekund a zároveň střelba skončila košem.

2. Útok považujeme za neúspěšný pokud:

- tým nestihl zakončit v časovém limitu 24 vteřin na útok
- střelba neskončila košem
- tým se dopustil ztráty

3. Útok byl přerušen osobní chybou soupeře

Pokud se bráncí mužstvo dopustilo osobní chyby, po které následovaly trestné hody, hovoříme také relativně o úspěšném útoku. Pokud osobní chyba k trestným hodům nevedla a

- zařízení 24 vteřin ukazovalo v době zastavení hodin hry 14 nebo více vteřin, nebylo zařízení 24 vteřin vynulováno a zůstalo nezměněno
- zařízení 24 vteřin ukazovalo v době zastavení hodin hry 13 nebo méně vteřin, zařízení 24 vteřin bylo vynulováno a nastaveno na 14 vteřin (Pravidla basketbalu, 2010)

4.3.7. Stanovení fází útoku dle času

1. Úvodní fáze (1. – 8. vteřina útoku)

Hlavním účelem této fáze bývá zpravidla dopravení míče na útočnou polovinu. Nejčastěji k tomu dochází po obdržení míče nebo úspěšné obraně. Dochází také k organizaci útoku. V této fázi zpravidla dochází ke všem rychlým protiútokům a také k bezprostřednímu zakončení po útočném doskoku. Do úvodní fáze útoku se dá zařadit i následný rychlý protiútok (eng. secondary fast break). Jedná se o rychlý přechod na útočnou polovinu po obdržení míče, po obranném doskoku nebo zisku míče. Smyslem je rychlé organizované rozestavení útočníků do nepřipravené obrany soupeře se snahou o co nejefektivnější využití.

2. Hlavní fáze (9. – 16. vteřina útoku)

V této fázi dochází k nejpodstatnější části postupného útoku. Útočící družstvo se snaží vytvořit si co nejlepší pozici ke vstřelení koše. Zpravidla se tak děje na základě organizovaných útočných systémů, které mají více možností zakončení.

3. Závěrečná fáze (17. – 24. vteřina)

Zde dochází k aplikaci posledních možných variant organizovaného útočného systému. Pokud je systém stále neúspěšný, dochází často k samostatnému uvolnění hráče s míčem jeden na jednoho nebo k herní kombinaci založené na cloně pro hráče s míčem, se snahou o co nejrychlejší zakončení. Důvodem využití právě těchto herních činností je jejich jednoduchost a časová nenáročnost. Často jsou však tyto akce doprovázeny těsnou obranou.

Samotný výzkum spočíval ve stopování času stráveného v útočné fázi a následném záznamu do patřičné kolonky v záznamovém archu. Získané výsledky byly analyzovány a podrobně popsány.

Stěžejní částí práce bylo stanovit odpovídající tabulky pro časovou fázi, místo zakončení a předcházející akci daných útoků. A s tím spojenou úspěšnost. Hodnoty v procentech byly zaokrouhleny na jedno desetinné místo.

Celá práce byla zpracována v programu Microsoft Word. Tabulky a grafy byly zhotoveny v programu Microsoft Excel.

4. 4. Statistické zpracování dat

K vhodné interpretaci výsledků jsme použili metod statistiky (průměr, směrodatná odchylka, relativní četnost, absolutní četnost, procentuální vyjádření).

5. Výsledky a diskuse

5.1. Zakončení útoku v závislosti na délce trvání útoku

Z tabulky 1 vyplývá, že celkový počet zakončených útoků činil celkem 748. Hned 252 útoků bylo zakončeno v úvodní fázi. Nejvíce útoků bylo zakončeno v hlavní fázi a to 329. Nejméně útoků pak bylo zakončeno při závěrečné fázi, tedy 167.

Tabulka 1. Četnost zakončení útoků v závislosti na délce trvání útoku.

	Počet útoků	%
Úvodní fáze	252	33,7
Hlavní fáze	329	44,0
Závěrečná fáze	167	22,3
Celkem	748	100,0

Prioritou mužstva bylo, pokud to okolnosti dovolily, zakončovat co nejvíce útoků z rychlých protiútoků, ve kterých mělo útočící mužstvo výhodu přesilové situace. Nejčastěji se však útočící tým dostával do postupného útoku, kde se pomocí organizovaných herních systémů pokoušel vytvořit si co nejvýhodnější pozici pro zakončení. K tomu právě docházelo nejčastěji v hlavní fázi útoku. Pokud byl útočný herní

system narušen kvalitní obranou soupeře, doba zakončení útoku se prodlužovala a často se útočící družstvo dostávalo až do závěrečné fáze útoku, kde mnohdy docházelo k zakončení z nepřípravených pozic z důvodu hrozby konce časového limitu na útok.

5.1.1. Zakončeno úspěšnou střelbou

Z tabulky 2 vyplývá, že zakončeno úspěšnou střelbou bylo celkem 263 útoků z celkového počtu 748 útoků. Z toho na úspěšné zakončení v úvodní fázi připadlo 89 útoků z 252. V hlavní fázi skončilo košem 113 útoků z 329. Na závěrečnou část připadlo 61 úspěšných útoků ze 167.

Tabulka 2. Četnost a úspěšnost zakončení útoků v závislosti na délce trvání útoku.

	Počet útoků	Úspěšná střelba	%
Úvodní fáze	252	89	35,3
Hlavní fáze	329	113	34,3
Závěrečná fáze	167	61	36,5
Celkem	748	263	35,2

Procentuální úspěšnost všech tří fází je téměř vyrovnaná. Trochu překvapivě má nejvyšší procento fáze závěrečná (36,5 %), kde se dalo očekávat zakončování v časovém presu z nepřípravených pozic. Vysvětlením může být únava obrany. Dalším důvodem by mohlo být nevhodné přebrání clon během útočného systému, kde dochází mezi hráči

k nepoměru výšky a rychlosti a následné využití této situace. Naopak vyšší úspěšnost se předpokládala při zakončení v úvodní fázi (35,3 %), kde mělo docházet k rychlým protiútokům a tedy i snadným košům. Do této kategorie také nejčastěji patřilo zakončení po útočném doskoku. Zároveň jsme zde mohli vidět spoustu ukvapených střel z obtížných pozic. Hlavní fáze byla jednoznačně nejvyužívanější, avšak s nejnižší úspěšností (34,3 %). V této fázi docházelo zpravidla k zakončování z organizovaných útočných systémů.

5.1.2. Zakončeno ztrátou

Tabulka 3 vyjadřuje, že ztrátou bylo zakončeno 115 útoků z celkového počtu 748. Na úvodní fázi připadlo 40 ztrát z 252 útoků. 54 ztrát z 329 útoků bylo zjištěno v hlavní fázi. V závěrečné fázi došlo k 21 ztrátám ze 167 útoků.

Tabulka 3. Četnost a procentuální vyjádření ztrát v závislosti na délce trvání útoku.

	Počet útoků	Ztráty	%
Úvodní fáze	252	40	15,9
Hlavní fáze	329	54	16,4
Závěrečná fáze	167	21	12,6
Celkem	748	115	15,4

K nejméně ztrátám docházelo v závěrečné fázi (12,6 %), jistou část tvořilo vypršení časového limitu 24 vteřin útok. Z 15,9 % docházelo ke ztrátám v úvodní fázi, zpravidla šlo o ztráty při snaze zahrát rychlý protiútok. Jednalo se jak o špatné přihrávky, tak o ztráty při driblingu. V hlavní fázi byl útok zakončen ztrátou z 16,4 %. Šlo tedy i o největší množství prohřešků, kde převažovaly chybné přihrávky a prohřešky proti pravidlům jako kroky, útočné osobní chyby, hraní v zámezí a jiné. Důvodem bylo nedodržování organizovaných herních systému nebo náhlá zvýšená agresivita obrany soupeře.

5.1.3. Zakončeno osobní chybou

Z tabulky 4 vyplývá, že z celkového počtu 748 útoků, jich 141 bylo přerušeno osobní chybou bránícího mužstva. Z toho pak 39 znamenalo osobní chybu na střídajícího útočníka. V úvodní fázi se z celkem 252 útoků bránící mužstvo dopustilo osobní chyby 59krát, z toho 17 osobních chyb bylo na střídajícího hráče. Z 329 útoků hlavní fáze bylo 65 zakončeno osobní chybou a 16 šlo o osobní chybu při střelbě útočníka. V závěrečné fázi připadlo na 167 útoků 17 osobních chyb, z nichž 6 bylo na střídajícího hráče.

Tabulka 4. Četnost a procentuální vyjádření osobních chyb v závislosti na délce trvání útoku.

	Počet útoků	Zakončeno faulem	%	Z toho při střelbě	%
Úvodní fáze	252	59	23,4	17	28,8
Hlavní fáze	329	65	19,8	16	24,6
Závěrečná fáze	167	17	10,2	6	35,3
Celkem	748	141	18,9	39	27,7

Nejčastěji se osobním chybám družstvo soupeře dopouštělo v úvodní fázi (23,4 %). Z převážné většiny šlo o osobní chyby v přechodové fázi útočícího mužstva. Trochu překvapivě došlo v této fázi i k nejvíce osobním chybám na střídajícího hráče (17). Důvodem může být snaha zabránit zakončení rychlého protiútoku jednoduchým košem. V hlavní fázi došlo k osobní chybě obránce z 19,8 %. Podle očekávání nejnižší procento náleží osobním chybám v závěrečné fázi (10,2 %). Pokud už se mužstvu podařilo ubránit útočící tým až do závěrečné fáze, byla jasná snaha obránce nefaulovat. Případná osobní chyba by vedla k nastavení nového limitu 14 vteřin na útok. Pokud už k osobní chybě došlo tak z 35,3 % se jednalo o faul na střídajícího útočníka. Často bylo v tomto případě úmyslem zabránit jednoduchému zakončení.

Dílčí závěr

V této kapitole řešíme četnost a procentuální vyjádření zakončení v závislosti na délce trvání útoku.

Zjistili jsme, že nejčastěji útok končil v hlavní fázi a to v 329 případech (44 %).

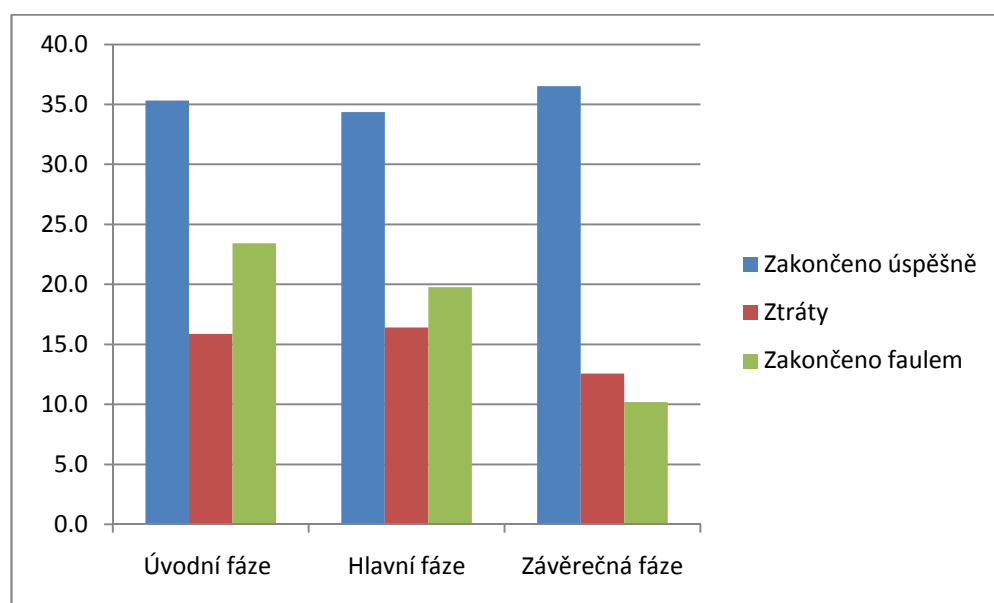
K úspěšnému zakončení docházelo nejvíce také v hlavní fázi, 113krát, ale zároveň s nejnižší úspěšností (34,3 %). Nejvyšší úspěšnost zakončení byla naměřena ve fázi závěrečné (36,5 %).

Ztrátou byly nejčastěji zakončeny útoky hlavní fáze a to i s nejvyšším procentuálním vyjádřením (16,4 %).

Nejvíce osobních chyb bylo naměřeno v hlavní fázi útoku (65), ale nejvyšší procentuální hodnota byla zjištěna ve fázi úvodní (23,4 %). Osobní chyby při střelbě se nejčastěji vyskytovaly v úvodní fázi (17). Ovšem nejvyšší procento bylo naměřeno v závěrečné fázi 35,3 %.

Procentuální vyjádření zakončení útoků v jednotlivých fázích je znázorněno v obrázku 1.

Obrázek 1. Graf procentuálního vyjádření zakončení

5.2. Zakončení útoku v závislosti na místě zakončení

Tabulka 5 vyjadřuje, že z celkového počtu 494 vystřelených pokusů bylo zakončeno úspěšně 263 střel, což nám dává úspěšnost 50,7 %. Nejčastěji bylo zakončováno z vymezeného území 255krát, z toho úspěšných bylo 155 pokusů. Nejméně střel připadlo na dvoubodovou střelbu mimo vymezené území. Jednalo se o 94 pokusů, z nichž 45 pokusů bylo úspěšných. Střelba za tři body byla použita ve 145 případech a úspěšných bylo 63 pokusů.

Tabulka 5. Četnost a úspěšnost zakončení v závislosti na místě zakončení.

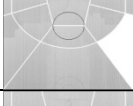

	Vystřeleno	Zakončeno úspěšně	%
Vymezené území	255	155	60,8
Střelba za 2 body	94	45	47,9
Střelba za 3 body	145	63	43,4
Celkem	494	263	50,7

Podle předpokladů je nejvyšší úspěšnost spojena se střelbou z vymezeného území (60,8 %). Jedná se o střelbu z krátkých vzdáleností. Pokud chyběla přítomnost obránce, tak toto zakončení jen málokdy neskončilo košem. Velký podíl na zakončování z vymezeného území měli především podkošový hráči Rostislav Pelikán a Tomáš Vošlajer. Značnou měrou také přispěli atleticky vybavení hráči z perimetru Corey Muirhead, Dušan Pandula nebo Wesley Channels, kteří nejčastěji zakončovali po uvolnění s míčem a následné střelbě z dvojtaku. Očekávat se i dalo, že mezi úspěšnostmi střelby za dva body mimo vymezené území a střelby za tři body nebude značný rozdíl. Úspěšnost tříbodové střelby se jeví jako vysoká (43,4 %). To je spojeno s vysokou kvalitou novojičínských střelců především na postech křídel, mezi které patří především Vaidotas Pečiukas, Luděk Jurečka nebo David Hájek. Velký podíl na kvalitní tříbodové střelbě mají i podkošovní hráči Robert Šarovič s Ondřejem Šoškou, kteří preferují hru čelem ke koši. Pravdou je, že nejčastěji bylo zakončováno z otevřených střel, bez těsné obrany

soupeře. Na rozdíl od dvoubodové střelby, kde bylo často zakončováno přes aktivní obranu soupeře.

Podrobnější rozbor míst zakončení dvoubodové a tříbodové střelby je uveden v tabulce 6.

Tabulka 6. Četnost a úspěšnost zakončení z pozorovaných míst.

	Počet zakončení	Úspěšné pokusy	%
	255	155	60,8
	18	10	55,6
	18	7	38,9
	19	10	52,6
	16	7	43,8
	23	11	47,8
	8	2	25
	42	19	45,2
	42	18	42,9
	27	11	40,7
	26	13	50,0

Kromě střelby z vymezeného území, byla nejvyšší úspěšnost u střelby za dva body naměřena z pravého rohu (55,6 %), nejnižší pak z pravého prostoru pod úhlem 45° (38,9 %). U střelby za tři body byla největší úspěšnost naměřena z levého rohu (50 %). K výrazně nejvíce střeleckým pokusům, mimo vymezené území, docházelo u tříbodové střelby ze středu a také z prostorů pod úhlem 45° nacházejících se na pravé straně hřiště, v obou případech jde o 42 střel.

Dílčí závěr

Kapitola 5.2 se zabývá četností a úspěšností střelby v závislosti na místě zakončení.

Výrazně nejvíc útoků i s nejvyšší úspěšností se zakončuje z vymezené ho území 255 střel s 60,8% úspěšností. U střelby mimo vymezené území pak převažuje střelba za tři body, a to konkrétně ze středových prostorů a prostorů pod úhlem 45°. Nejvyšší úspěšnost byla zjištěna u dvoubodové střelby z pravého rohu (55,6 %). U tříbodové střelby z rohu levého (50 %).

5.3. Zakončení útoku v závislosti na způsobu zakončení

Z tabulky 7 vyplývá, že u střelby z vymezeného území docházelo ke střelbě nejčastěji po uvolnění hráče s míčem (90 střel). Významný počet střel byl naměřen i po střelbě s bezprostřední přítomností obránce (79 střel). Střelbě mimo vymezené území dominuje střelba na koš

z výskoku, které předcházelo chycení přihrávky na místě a obránce se nenacházel v bezprostřední blízkosti střelce.

Tabulka 7. Četnost a úspěšnost zakončení v závislosti na způsobu zakončení

	S - VÚ		%	S - 2B		%	S - 3B		%
PP	51	40	78,4	33	17	51,5	100	41	41,0
PD	4	2	50,0	21	13	61,9	17	8	47,1
1/1 S	79	39	49,4	39	15	38,5	24	10	41,7
1/1 N	90	50	55,6	0	0	-	0	0	-
RP	31	24	77,4	0	0	-	4	3	75,0

Nejvyšší úspěšnost zakončení byla naměřena při střelbě po přihrávce z vymezeného území (78,4 %). O to se nejvíce zasloužili zejména přihrávající hráči, kteří střelce často vystavovali do výhodné střelecké pozice. Střelba z rychlého protiútoky se také těšila vysoké úspěšnosti. A to jak po zakončení z vymezeného území (77,4 %), tak i po střelbě za tři body (75 %). U střelby za dva body měla nejvyšší úspěšnost střelba po driblingu (61,9 %). Vůbec nejnižší úspěšnost zakončení byla po střelbě přes obránce za dva (38,5 %) respektive za tři (41,7 %) body.

Dílčí závěr

V této kapitole zjišťujeme, po jaké herní činnosti došlo ke střelbě a s jakou úspěšností.

Nejčastěji bylo zakončeno po přihrávce od spoluhráče do otevřené pozice pro střelcu, bez těsné obrany soupeře. Z toho z největší části následovala střelba za tři body 100krát s úspěšností 41 %.

Významnou část tvoří i střelba po uvolnění hráče s míčem do vymezeného území (90krát). Nejvyšší úspěšnost (78,4 %) byla naměřena u střelby z vymezeného území po přihrávce od spoluhráče bez aktivní přítomnosti obránce. Úspěšnost 77,4 % pak byla zjištěna u zakončení rychlých protiútoků z vymezeného území.

Otázkou zůstává, jestli by získané výsledky byly charakteristické i pro jiné týmy. Domníváme se, že vzhledem k trendům moderního basketbalu by generalizace na většinu týmů možná byla. Ověření této domněnky by mělo však být cílem dalšího výzkumu. Avšak v moderním basketbale hrají významnou roli herní kombinace po cloně na hráče s míčem, které se vyskytují zpravidla ve všech postupných útocích. Po jejich řešení vzniká mnoho pozic pro výhodné zakončení útoku.

Pro tým UNIBON Nový Jičín je charakteristická hra křídel, která jsou nebezpečná jak hrou jeden na jednoho, tak velmi kvalitní střelbou za tři body. Zároveň je typická absence klasického podkošového hráče hrajícího zády ke koši. O to nebezpečnější je střelba podkošových hráčů ze středních a delších vzdáleností.

6. Závěr

Ve sledovaných osmi utkáních se dostal tým UNIBON Nový Jičín k zakončení útoku celkem 748krát. Nejčastěji mužstvo zakončovalo v hlavní fázi, což činilo 329 zakončených útoků (44 %). Nejméně, 167 zakončených útoků, bylo naměřeno ve fázi závěrečné (22,3 %).

Zjištěno bylo, že nejčastějším místem zakončení bylo vymezené území. Odtud bylo vystřeleno 255 pokusů a košem skončilo 155 pokusů (60,8 %). Značná část útoků byla zakončena z třibodového prostoru (145), z nichž 63 pokusů bylo úspěšných, což nám dává vysokou úspěšnost (43,4 %).

Nejmíň střel bylo vysláno z dvoubodového prostoru mimo vymezené území. Z 94 vystřelených pokusů bylo 45 úspěšných (47,9 %).

Nejčastějším způsobem, který předcházel střelbě, byla přihrávka spoluhráče do otevřené pozice pro střelu, bez aktivní přítomnosti obránce. Z toho z největší části následovala střelba za tři body (100krát) s úspěšností 41 %. Významnou část tvoří i střelba po uvolnění hráče s míčem do vymezeného území (90krát). U střelby z vymezeného území po přihrávce od spoluhráče, bez aktivní přítomnosti obránce, byla naměřena nejvyšší úspěšnost (78,4 %). Úspěšnost zakončení 77,4 % pak byla zjištěna u střelby z rychlých protiútoků z vymezeného území.

Z práce lze vypožorovat, že úspěšné výsledky mužstva UNIBON Nový Jičín byly velkou měrou postaveny na velmi kvalitní střelbě za tři

body a také ze zakončování z vymezeného území především po uvolnění hráče s míčem z perimetru.

Na základě těchto zjištění by bylo vhodné aplikovat organizované herní systémy založené na kombinaci clon pro hráče bez míče, uvolňujícího se pro tříbodovou střelbu. Jelikož tým Nového Jičína disponuje kvalitně střílejícími pivoty z delších vzdáleností, nabízí se herní kombinace pick and pop. Dále by bylo vhodné využití atleticky disponovaných hráčů pro hru jeden na jednoho za účelem snadného zakončení z vymezeného území nebo narušení obrany a následným vyhozením na volného spoluhráče.

Jelikož jsou pro moderní basketbal typické herní kombinace založené na cloně pro hráče s míčem, domníváme se, že získané výsledky by se daly generalizovat na většinu týmů.

Co je ovšem charakteristické pro hru týmu UNIBON Nový Jičín, to je hra křídel, která jsou nebezpečná jak vnikem do vymezeného území, tak tříbodovou střelbou a hra podkošových hráčů čelem ke koši.

7. Souhrn

V bakalářské práci jsme zanalyzovali osm utkání týmu UNIBON Nový Jičín v základní části MATTONI NBL v sezóně 2010/2011. Čtyřikrát tým Nového Jičína hrál na domácí palubovce a vždy zvítězil. V domácím prostředí mu byly soupeřem týmy BC Kolín, BK JIP Pardubice, USK Praha a BK NH Ostrava. Ve zbylých utkání hrál UNIBON Nový Jičín venku, z toho dvakrát, proti Basketball Brno a QANTO Svitavy, zvítězil. Ve zbylých dvou případech prohrál, a to s týmy BK B&W Opava a BK Děčín.

V těchto utkáních jsme analyzovali úspěšnost zakončení útoků v závislosti na délce trvání útoku a místě, ze kterého bylo zakončováno. Zkoumána byla četnost a úspěšnost. Výzkum byl prováděn analýzou dokumentů a zprostředkovaným pozorováním videozáznamů.

Dosažené výsledky byly zaznamenány do tabulek a diskutovány. Tým UNIBON Nový Jičín se do útočné fáze dostal celkem v 748 případech. Nejčastěji bylo zakončováno v hlavní fázi útoku. Nejméně útoku skončilo ve fázi závěrečné. Z hlediska prostoru zakončení docházelo nejčastěji z vymezeného území. Nejméně preferována byla střelba z dvoubodových prostorů mimo vymezené území.

Získané výsledky práce poslouží trenérům k vytvoření organizovaných herních systémů, neefektivněji využívajících časové fáze útoku a místa zakončení s nejvyšší úspěšností.

8. Summary

In this baccalaureate work in eight matches of basketball team UNIBON Novy Jicin we analyzed the percentage of offensive endings depending on the duration of the offense and the location of which was finished by. We examined the frequency and success. The research was carried out the analysis of documents and video-mediated observations. The results were reported in the tables. Team UNIBON Novy Jicin was in offense phase total of 748 cases. Most were finished by the main phase of the offense. At least the offense resulted in the final stage. In terms of space, there usually ends in a restricted area. Least preferred is the two points shooting outside the restricted area. The obtained results will serve to coaches to create the organized offense systems, effectively using time and location of the offense phase, which ends with the highest success rate.

9. Referenční seznam

- Darst, P., Zakrajsek, D., & Mancini, V. (1989). *Analyzing physical education and sport instruction*. Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.
- Dobrá, L. (1963). *Útok v košíkové*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství.
- Dobrá, L. (1977). *Didaktika sportovních her*. Praha: SPN.
- Dobrá, L., & Velenský, E. (1987). *Košíková (teorie a didaktika)*. Praha: SPN.
- Karalejić, M., & Jakovljević, A. (2001). *Osnove Košarke*. Beograd: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univezitet u Beogradu.
- Krause, J. (1991). *Basketball Skills & Drills*. Champaign, IL: Leisure Press.
- Legrand, L., & Rat, M. (2002). *Basketbal*. Bratislava: Mladá léta. [MotionOffense.html](#).
- Oliver, J. (2004). *Basketball Fundamentals*. Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.
- Petera, P., & Kolář, P. (1998). *NBA Historie a současnost*. Praha: Jan Vašut.
- Pravidla basketbalu*. (2010). Praha: Česká basketbalová federace.

- Rose, L. (2004). *The basketball handbook*. Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.
- Smith, R. (1998). *Basketbal: velká encyklopedie: ilustrovaný průvodce po NBA*. Praha: Svojtka.
- Velenský, E. (1976). *Košíková*. Praha: Olympia.
- Velenský, M. (2008). *Pojetí basketbalového učiva pro děti a mládež*. Praha: Karolinum
- Walberg, V. (n.d.). *Basketball Offense - Notes on the Dribble-Drive Motion Offense - Basics!* Retrieved 27th April 2011 from World Wide Web: <http://www.coachesclipboard.net/DribbleDrive>.
- Wissel, H. (1994). *Basketball: steps to succes*. Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.

10. Tabulky a přílohy

Seznam tabulek a příloh:

Tabulka 1. Celková četnost a úspěšnost zakončení v závislosti na místě vystřelení

Tabulka 2. Četnost a úspěšnost zakončení z vymezeného území v jednotlivých utkáních

Tabulka 3. Četnost a úspěšnost zakončení při střelbě za dva body mimo vymezené území v jednotlivých utkáních

Tabulka 4. Četnost a úspěšnost zakončení při střelbě za tři body v jednotlivých utkáních

Tabulka 5. Četnost a procentuální vyjádření množství útoků v závislosti na délce trvání útoku

Tabulka 6. Četnost útoků, úspěšných zakončení, ztrát, osobních chyb a osobních chyb při střelbě v jednotlivých utkáních

Tabulka 7. Četnost útoků v jednotlivých utkáních v závislosti na délce trvání útoku

Tabulka 8. Četnost úspěšných zakončení v jednotlivých utkáních v závislosti na délce trvání útoku

Tabulka 9. Četnost ztrát v jednotlivých utkáních v závislosti na délce trvání útoku

Tabulka 10. Četnost osobních chyb v jednotlivých utkáních v závislosti na délce trvání útoku

Tabulka 11. Četnost osobních chyb při střelbě v jednotlivých utkáních v závislosti na délce trvání útoku

Obrázek 1. Vzor vyplněného záznamového archu

Tabulka 1. Celková četnost a úspěšnost zakončení v závislosti na místě vystřelení

	Vystřeleno	Zakončeno košem	%
Vymezené území	255	155	60,8
Střelba za 2 body	94	45	47,9
Střelba za 3 body	145	63	43,4
Celkem	494	263	50,7

Tabulka 2. Četnost a úspěšnost zakončení z vymezeného území
v jednotlivých utkáních

Vymezené území	Počet útoků	Zakončeno košem	%
Brno	32	19	59,4
Děčín	34	18	52,9
Kolín	32	22	68,8
Opava	31	23	74,2
Ostrava	39	23	59,0
Pardubice	23	14	60,9
Praha	25	16	64,0
Svitavy	39	20	51,3
Celkem	255	155	-
Průměr	31,9	19,4	61,3

Tabulka 3. Četnost a úspěšnost zakončení při střelbě za dva body mimo vymezené území v jednotlivých utkáních

Střelba za 2 body	Počet útoků	Zakončeno košem	%
Brno	18	8	44,4
Děčín	13	3	23,1
Kolín	10	6	60,0
Opava	6	1	16,7
Ostrava	14	8	57,1
Pardubice	10	7	70,0
Praha	12	5	41,7
Svitavy	11	7	63,6
Celkem	94	45	-
Průměr	11,8	5,6	47,1

Tabulka 4. Četnost a úspěšnost zakončení při střelbě za tři body
v jednotlivých utkáních

Střelba za 3 body	Počet útoků	Zakončeno košem	%
Brno	10	5	50
Děčín	18	9	50
Kolín	18	9	50
Opava	17	4	23,5
Ostrava	17	4	23,5
Pardubice	23	9	39,1
Praha	26	15	57,7
Svitavy	16	8	50
Celkem	145	63	-
Průměr	18,1	7,9	43,0

Tabulka 5. Četnost a procentuální vyjádření množství útoků v závislosti na délce trvání útoku

	Počet útoků	%
Úvodní fáze	252	33,7
Hlavní fáze	329	44,0
Závěrečná fáze	167	22,3
Celkem	748	100,0

Tabulka 6. Četnost útoků, úspěšných zakončení, ztrát, osobních chyb a osobních chyb při střelbě v jednotlivých utkáních

	Počet útoků	Zakončeno košem	Ztráty	Osobní chyby	Osobní chyby při střelbě
Brno	92	32	15	17	7
Děčín	96	30	14	17	5
Kolín	95	37	14	21	3
Opava	94	28	17	23	9
Ostrava	99	35	12	19	6
Pardubice	89	30	17	16	4
Praha	87	36	12	12	2
Svitavy	96	35	14	16	3
Celkem	748	263	115	141	39
Průměr	93,5	32,9	14,4	17,6	4,9

Tabulka 7. Četnost útoků v jednotlivých utkáních v závislosti na délce trvání útoku

	Počet útoků	Úvodní fáze	Hlavní fáze	Závěrečná fáze
Brno	92	25	38	29
Děčín	96	32	49	15
Kolín	95	38	36	21
Opava	94	32	45	17
Ostrava	99	37	49	13
Pardubice	89	23	36	30
Praha	87	30	33	24
Svitavy	96	35	43	18
Celkem	748	252	329	167
Průměr	93,5	31,5	41,1	20,9

Tabulka 8. Četnost úspěšných zakončení v jednotlivých utkáních v závislosti na délce trvání útoku

	Zakončeno košem	Úvodní fáze	Hlavní fáze	Závěrečná fáze
Brno	32	8	12	12
Děčín	30	11	15	4
Kolín	37	16	16	5
Opava	28	12	9	7
Ostrava	35	15	16	4
Pardubice	30	4	15	11
Praha	36	11	16	9
Svitavy	35	12	14	9
Celkem	263	89	113	61
Průměr	32,9	11,1	14,1	7,6

Tabulka 9. Četnost ztrát v jednotlivých utkáních v závislosti na délce trvání útoku

	Ztráty	Úvodní fáze	Hlavní fáze	Závěrečná fáze
Brno	15	7	6	2
Děčín	14	5	7	2
Kolín	14	6	6	2
Opava	17	4	11	2
Ostrava	12	3	5	4
Pardubice	17	7	6	4
Praha	12	3	6	3
Svitavy	14	5	7	2
Celkem	115	40	54	21
Průměr	14,4	5,0	6,8	2,6

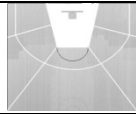

Tabulka 10. Četnost osobních chyb v jednotlivých utkáních v závislosti na délce trvání útoku

	Osobní chyby	Úvodní fáze	Hlavní fáze	Závěrečná fáze
Brno	17	2	8	7
Děčín	17	5	11	1
Kolín	21	13	7	1
Opava	23	10	10	3
Ostrava	19	6	13	0
Pardubice	16	7	6	3
Praha	12	8	3	1
Svitavy	16	8	7	1
Celkem	141	59	65	17
Průměr	17,6	7,4	8,1	2,1

Tabulka 11. Četnost osobních chyb při střelbě v jednotlivých utkáních v závislosti na délce trvání útoku

	Osobní chyby při střelbě	Úvodní fáze	Hlavní fáze	Závěrečná fáze
Brno	7	1	3	3
Děčín	5	2	2	1
Kolín	3	2	1	0
Opava	9	2	5	2
Ostrava	6	3	3	0
Pardubice	4	3	1	0
Praha	2	2	0	0
Svitavy	3	2	1	0
Celkem	39	17	16	6
Průměr	4,9	2,1	2,0	0,8

Obrázek 1. Vzor vyplněného záznamového archu

	PP	PD	1/1N	1/1S	RP
	11, 22, 13, 15, 13		4, 13, 18, 17, 23, 9, 19	<u>1</u> , <u>2</u> , 16, 13, 6, 16, 16, <u>1</u> , 15	5, 3
		16		19	
				10, 18	
				18, 23	
				16	
	14			20, 19	
	18			18	
	13, 9, 17, 13, 5, 18			17	
	16, 10	20		8, 23	
	14, 13, 17, 17, 14, 11, 19			17, 20	
	S	mS			
FAULY	16, 6, <u>2</u> , 4	13, 20, 15, 6, 15, 21, 15, 17, 1, 8, 1, 15			
ZTRÁTY	8, 9, 13, 2, <u>5</u> , 6, 10, 6, 20, 5, 21, 14, 8, 14, 24, 21, 10				

